

סקר ה-IOF על הגינות בספורט הניווט

רקע

הפוסט הרגיל של נועם מ-27.6, "רשמים מהניווט – כפר הנוער בן שמן", יצר שרשור בלתי צפוי של 31 תגובות שהסעיר את הפורום. זאת, בעקבות תגובה 3 של אפק "בנושא ההוגנות", שפתחה, מסתבר, תיבת פנדורה לא קטנה בנושא רגיש, שהמשיך להדהד גם בשבת האחרונה, אחרי אימון הספרינט בחיפה. תגובה 26, הקצרה ביותר, "FAIR PLAY" - של מנכ"לנו הבא, עודד ורבין, הכילה רק קישור לסקר של ה-IOF על ההגינות בספורט הניווט שהתפרסם ב-19.3.2020.

<https://orienteering.sport/fair-play-survey-results-available-for-download>

הסתקרנתי ופתחתי את הקישור. מזמן לא נהייתי לקרוא סקר כזה רלוונטי, מעניין וברור, שאינו קשור לביבי או לקורונה. ככל שהתקדמתי בקריאה (70 עמ'), חשבתי שרוב ממצאי הסקר יכולים לעניין גם את חבריי הנווטים, והחלטתי לרשום סיכום מתמצת של השאלות והתשובות המעניינות/הרלוונטיות לנו.

אקדים ואומר שרבות מהדוגמאות המובאות בסקר לחוסר הגינות בניווט תחרותי עלו גם אצלנו בשיחות עם החברים ובפורום. מסתבר שמה שמטריד אותנו, הנווטים הישראלים, מעסיק את כולם, אפילו את הסקנדינבים, שהמציאו את הספורט הזה. למען האמת, קצת הופתעתי מכמה תופעות/טריקים של חוסר הגינות בוטה שלא ידעתי שקיימים...

להלן הסיכום.

דמוגרפיה

הסקר נערך בקרב המדינות החברות ב-IOF (פדרציית הניווט הבינלאומית). הוא כלל 10 שאלות שנשלחו לכל האיגודים החברים ב-IOF וכן למאמנים ונווטי עילית הרשומים ב-ventor (לוח התחרויות העולמי של ה-IOF).

מתוך 76 המדינות החברות ב-IOF אליהן נשלח הסקר, התקבלו תשובות מ-54 מדינות, ובכללן **ישראל** ו...אפגניסטאן! איראן ומצרים לא הגיבו, כמו גם מדינות נוספות, רובן באסיה, אפריקה ודרום אמריקה. נראה שרוב המגיבים היו "צפוניים" ממדינות מערביות מפותחות, עם ותק בניווט.

בסה"כ התקבלו 1786 תשובות מכל סוגי הנווטים (רגליים, אופניים, סקי ונכים). 309 מהמגיבים היו נווטי עילית מ-37 מדינות, שהשתתפו בתחרויות ה-WOC.

מישראל הגיבו 7 נווטים, כולל נווט עילית אחד. מעניין מיהו...

בראש טבלת המגיבים היו... הצ'כים (275 תגובות), ואחריהם השבדים (155), הפינים (132) והבריטים (120).

השאלות וממצאי הסקר

שאלה 1: עד כמה לדעתך הניווט הוא ספורט פתוח לכולם?

תוצאה: ציון ממוצע - 4.8/4.9 מתוך 6 (נווטי עילית/כולם). ציון הישראלים - 5.6. ציון רומניה ואפגניסטאן - 6.

שאלה 2: עד כמה לדעתך שומרים הנוטים על כללי ההגינות?

תוצאה: ציון ממוצע - 4.5/4.6. ציון ישראל - 5.14 – מקום שני אחרי נפאל (6)!

ציון ממוצע של הסקנדינביות – 4.8-4.4. בתחתית הטבלה רומניה, אפגניסטאן, יוון וסינגפור (ציון 3).

שאלה 3: האם אתה מרגיש צורך להבין בצורה ברורה יותר את משמעות ההגינות בניווט?

תוצאה: 67% כן, 33% לא.

שאלה 4: האם אתה יכול להסביר מהו לב ההגינות בניווט?

דוגמאות לתשובות שהתקבלו:

- השגת תוצאה בתחרות רק דרך ביצוע ניווט על פי החוקים.
- לתת לכולם אותן אפשרויות להבין את המפה תוך כדי ריצה, בלי ששירטוט המפה והמסלול יעורר ספקות שלא יעלמו בזמן האטה, ובלי להשיג יתרון לא הוגן ע"י מידע על השטח/המפה/המסלול שאינו זמין לכולם.
- משמעת עצמית. שכל אחד יהיה השופט של עצמו. לכבד את החוקים, גם אם אינם נאכפים בקפדנות, כשאינ מצלמות ופקחים.
- לא להיכנס לשטחים אסורים לפני ובזמן התחרות.
- לא להשתמש בשום חומר [סמים] כדי להשיג יתרון על נוטים אחרים.
- הגינות אישית, כי קשה לפקח על הספורט הזה ויש הרבה אפשרויות לרמאות.
- שלכל המשתתפים תהיה הזדמנות שווה לפני ובזמן התחרות.
- שלנווט הראשון יהיה אותו קושי כמו לאחרון, אם ניתן.
- שלמתחרים מהסביבה לא יהיה יתרון על הגרים רחוק.
- שימוש במפה ובמצפן בלבד, ללא עזרים אחרים וללא עזרה מנוטים אחרים.
- לא להציץ במפה לפני הזינוק.
- על מי שסיים לנווט להימנע מלחלוק מידע עם נוטים אחרים עד סיום התחרות.
- מהמארגנים נדרש להימנע ממידע מטעה, כולל במפות, ולהימנע ממתן מידע לחברי המועדון שלהם.
- חברות. לא להעליב. לעצור לעזור לנוטים אחרים בסכנה/במצבים קריטיים. בריאותם ובטיחותם של האחרים חשובה לי יותר מההישג שלי.
- שמירה על הטבע.
- אם הבנת שעשית משהו לא תקין, פסול את עצמך והודע מיד למארגנים.
- להבין את החוקים ולדעת שלא ניתן לאכוף אותם ולכן עלינו להפנים את האתיקה של הניווט.
- יש לנו חוקים ברורים שלא ניתן לפקח על קיומם (לבקר בשטח שנמצא באמברגו, לקבל מידע מהמארגנים). לנווט בצורה הוגנת פירושו לפעול על פי החוקים גם כשקל לרמות. הערכים הבסיסיים הם אמון וכבוד.

שאלה 5 : איך אנו יכולים לשפר את הבנת ההגינות בניווט?

דוגמאות לתשובות שהתקבלו:

- לקבוע חוקים ברורים ומובנים לגבי מה מותר ואסור, ובמקרה של הפרתם, לנקוט סנקציות קפדניות כדי להרתיע אחרים.
- לחזק את הלמידה התיאורטית. לפרסם דוגמאות ספציפיות של הפרת חוקים. למצוא משפטי מפתח שמסבירים מהו ספורט הוגן ולהפיץ אותם.
- לצלם סרט וידאו עם "סיפור" על התנהגות לא הוגנת. להראות הפרות חוקים נפוצות.
- לכתוב על אירועי אמת בהם מישהו רימה וזה השפיע על התוצאות.
- יש השקפות שונות לגבי מה לא תקין בתחרויות בינלאומיות, כמו לצעוק בנקודת קהל הנחיות ריצה, או לחצות אזורים אסורים לא ברורים.
- לחנך להגינות מגיל צעיר, ברמת המועדון, אילו אזורים "אפורים" אינם בבחינת מותר.

שאלה 6: האם אי פעם הבחנת במישהו בסביבתך הקרובה שפעל בדרך המנוגדת לניווט הוגן?

תשובה: כן - 72% נווטי עילית, 68% כלל הנווטים. לא - 33% נווטי עילית, 28% כלל הנווטים.

שאלה 7: באיזו תכיפות אתה נתקל באי הגינות בניווט?

תשובה: ציון 1.9/2.1 מתוך 6 (נווטי עילית/כלל הנווטים)

שאלה 8: באילו הפרות חוקים נתקלת?

דוגמאות לתשובות שהתקבלו:

- עקיבה אחרי נווט טוב יותר, ללא ביצוע ניווט. זו התופעה הכי נפוצה.
- טיפוס על גדרות, קפיצה על חומות, הריסת צמחיה אסורה למעבר.
- בספרינט עירוני לעיתים קרובות מדי נווטים עוברים דרך עצמים ושטחים אסורים למעבר.
- דיבור עם אחרים בזמן התחרות.
- מארגנים שמוסרים לפני התחרות לקבוצה קטנה מידע שאינו זמין לציבור, או בקרים שמנדבים מידע מעבר למה שפורסם בפומבי.
- נווטים שמראים את המפה אחרי שסיימו לנווט לכאלה שטרם זינקו.
- אנשים לפני הזינוק שמתמשים בטלפון נייד באזור הסגר (קרנטין), או שמדברים עם מי שסיימו.
- נווטים שלא עוברים בנקודת הזינוק אלא יוצאים למסלול קודם.
- נווטים שמנסים לזנק לפני הזמן שלהם.
- צופים שעוזרים לרצים במסלול ע"י הנחיות לאן לרוץ או מצביעים על תחנה.
- נווטים שרצים בקבוצה.
- רוב הנווטים רוצים לנהוג נכון, אך לפעמים המארגנים מקשים על כך ע"י סימונים לא ברורים של שטחים אסורים לכניסה.
- מאמנים שנכנסים לשטח התחרות, מעודדים ומוסרים מידע לנווטים שלהם.
- מתחרים צעירים בתחרויות מקומיות, שמחביאים תחנות אחרי שעוברים בהן.
- נווטים הודו, אפילו בראיון בטלוויזיה, שביקשו ממישהו להראות להם את מיקומם במפה ועדיין הצליחו בתחרות, למרות שזה אסור ע"פ הכללים.

- חוסר מודעות לחוקים וזלזול בחוקים כתובים שמנוגדים ל"מקובל".
- לא כולם מכירים את חוקי הספרינט, ולעיתים קרובות נוטים רצים היכן שאסור ומשיגים יתרון ע"י שבירת החוקים.
- הצהרת נכות שקרית כדי להתקבל לניווט נכים.
- קיום אימון באזור אמברגו עם מפה ישנה.

שאלה 9: מה אתה רואה כסכנה הגדולה ביותר להגינות בניווט?

איזה תחום בספורט שלנו הוא לדעתך הרגיש ביותר להתנהגות בלתי הוגנת?

דוגמאות לתשובות שהתקבלו:

- להכיר את התחנות או אפילו את כל המסלול לפני התחרות.
- לשבור את האמברגו, כשאין למעשה שום דרך לדעת אם הדבר נעשה, והיתרון שמושג ע"י כך בשטחים מסוימים כמו ספרינט עירוני יכול להיות משמעותי.
- כללית, בניווט יש חוקים מסובכים, וכל עוד זה כך, הניווט לא יהפוך לספורט אולימפי. חייבים לפשט את החוקים.
- מה שקרה בסין ב-CISM [אליפות הניווט הצבאית באוק' 2019, בה היו מקרי רמאות חמורים של הסינים] קיצוני ואסור שיקרה.
- הסיכון העיקרי להגינות בניווט נובע מרמת המערכת, עד כמה החוקים ברורים והקהילה מכבדת אותם. אם הצלחה בניווט נחשבת לגאוה לאומית, זה עלול לגרום לרמאויות, כמו שימוש בסמים בענפי ספורט אחרים.
- אם המארגנים יאלצו להוסיף כוח אדם לפיקוח על הנוטים, יהיה קשה יותר ויותר למצוא אנשים שיתנדבו לארגן תחרויות.
- השגת מידע אונליין מנתוני GPS לפני הזינוק, למרות שאסור להחזיק מכשירים כאלה בשטח הזינוק. אי אפשר לבדוק את כולם כל הזמן.
- מפות באיכות נמוכה ושטחים עם תחנות על פרטי נוף בינגו שהופכים את הניווט לתלוי מזל.
- שאנשים יאבדו אמון בהגינות בספורט.
- אם ניצור חוקים שטותיים שיהפכו את הניווט ליותר מסובך ומשעמם עבור אלה שמצייתים לחוקים, יותר נוטים יסתכנו ברמאות, ואנו עלולים להפוך למשהו כמו הטור דה פראנס במאה הקודמת, כשכולם רימו כי זו הייתה הנורמה.
- אי אפשר לאכוף את החוקים בכל מקום. אז אם רבים ירמו, לא ניתן יהיה להעניש.
- שנוטים לא יבינו מה זה חוסר הגינות.
- להרוס את המוטיבציה לנווט טוב.
- בספרינט קשה לאכוף אמברגו, וכשהניווט הזה הופך ליותר פופולארי, יהיה מפתה יותר לרמות.
- הפצת הניווט למדינות חדשות שבהן המיקוד הוא בעיקר על תוצאות/הישגים.
- עד לתחרות בסין איש לא חשב שיש סכנה שתהיה לנוטים גישה למפות ולמסלולים לפני התחרות.

- עד 2008 חוקי הניווט קבעו "רצים ינווטו באופן עצמאי", כשהכוונה הברורה הייתה שאסור לעקוב אחר נווט אחר. כיום אין שום אזכור לכך בסעיף FAIR PLAY בתקנון. יש רק אזכור מעורפל של ניווט עצמאי בסעיף 1.2.

- חוק חזק נגד עקיבה חשוב, כי הוא קובע אמת מידה מוסרית חזקה. זה צריך להיות מלווה בקמפיין חינוכי.

- חוק 26.2 אוסר על תקשורת עם נווטים אחרים. גם אותו יש לאכוף ולהדגיש בחינוך.

שאלה 10: האם יש עוד מצבים שמשפיעים לרעה על ההגינות בניווט?

תשובות שהתקבלו:

- מי שמיפה את השטח משתתף מאוחר יותר בתחרות על אותו שטח.
- ניגוד אינטרסים: הנווט הטוב ביותר הפר את החוקים, אבל התוצאה שלו נשמרת ברשימת התוצאות, כי המארגנים מאותו מועדון.
- לחתוך בניווטי אופניים, להחביא עזר מכני באופניים.
- שימוש ברחפן באזור אמברגו, בעיקר בספרינט.
- בניווטי אופניים, מצלמות טלוויזיה שממוקמות על שבילים ונראות לרוכבים.
- מחסור בסרטי סימון באזור התחרות, שנועדו למנוע מנווטים לבצע עבירות קלות או לעזור להם במקרה של קריאות מפה גרועה.
- תכנון מסלול לא הוגן, כשבלתי אפשרי לקרוא סימוני מפה קטנים שמראים מבוי סתום.
- בקרת תנועה לא מספקת [בניווט עירוני], שיוצרת מצב בו נווטים נתקעים בפקקי תנועה במסלול.
- מאמנים או עמיתים לנבחרת (שלא משתתפים בתחרות באותו יום), שנכנסים לאזור הסיום לפני שהנווטים נכנסו לאזור הזינוק.
- התערבות במיקום תחנות ומתקנים שבכוונה נועדה לתת יתרון לחלק מהנווטים. לדוגמה: גישה לא שוויונית לצל באזור הזינוק.